YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

12 päivänä heinäkuuta 2001 *

Asiassa C-365/99,

Portugalin tasavalta, asiamiehinään L. Fernandes ja M. J. Abecassis, avustajinaan advogado C. Aguiar, advogado T. Ferreira de Lima ja avocat G. van der Wal, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa Portugalissa esiintyvän naudan tarttuvan enkefalopatian takia tarpeellisista kiireellisistä suojatoimenpiteistä tehdyn päätöksen 98/653/EY muuttamisesta 28 päivänä heinäkuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 1999/517/EY (EYVL L 197, s. 45) siltä osin kuin

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

sillä jatketaan Portugalissa esiintyvän naudan tarttuvan enkefalopatian takia tarpeellisista kiireellisistä suojatoimenpiteistä 18 päivänä marraskuuta 1998 tehdyn komission päätöksen 98/653/EY (EYVL L 311, s. 23) 4 artiklassa määrättyjä vientirajoituksia 1.2.2000 asti,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. La Pergola sekä tuomarit M. Wathelet, D. A. O. Edward, L. Sevón (esittelevä tuomari) ja S. von Bahr,

julkisasiamies: J. Mischo,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Portugalin hallituksen, asiamiehinään T. Ferreira de Lima ja avocat L. Parret, 22.2.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.3.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Portugalin tasavalta on nostanut EY 230 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 4.10.1999 ja jossa Portugalin tasavalta vaatii Portugalissa esiintyvän naudan tarttuvan enkefalopatian takia tarpeellisista kiireellisistä suojatoimenpiteistä tehdyn päätöksen 98/653/EY muuttamisesta 28 päivänä heinäkuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 1999/517/EY (EYVL L 197, s. 45; jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista siltä osin kuin sillä jatketaan Portugalissa esiintyvän naudan tarttuvan enkefalopatian takia tarpeellisista kiireellisistä suojatoimenpiteistä 18 päivänä marraskuuta 1998 tehdyn komission päätöksen 98/653/EY (EYVL L 311, s. 23) 4 artiklassa määrättyjä vientirajoituksia 1.2.2000 asti.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Päätöksen 98/653/EY 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Portugalin on varmistettava, että 1 päivään elokuuta 1999 asti sen alueelta muihin jäsenvaltioihin tai kolmansiin maihin ei toimiteta Portugalissa teurastetuista nautaeläimistä saatua:

a) lihaa;

b) tuotteita, jotka voivat joutua ihmisten tai eläinten ravintoketjuun;

c) aineksia, jotka on tarkoitettu käytettäviksi kosmeettisissa valmisteissa, lääkkeissä tai lääkinnällisissä laitteissa."

3 Päätös 98/653/EY perustuu seuraaviin oikeussääntöihin:

— EY:n perustamissopimukseen

— eläinlääkärin- ja kotieläinjalostustarkastuksista yhteisön sisäisessä tiettyjen elävien eläinten ja tuotteiden kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1990 annettuun neuvoston direktiiviin 90/425/ETY (EYVL L 224, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna eläinten terveyttä ja kansanterveyttä koskevista vaatimuksista sellaisten tuotteiden yhteisön sisäisessä kaupassa ja yhteisöön tuonnissa, joita eivät koske direktiivin 89/662/ETY ja, taudinaiheuttajien osalta, direktiivin 90/425/ETY liitteessä A olevassa I luvussa mainittujen erityisten yhteisöjen säädösten kyseiset vaatimukset, 17 päivänä joulukuuta 1992 annetulla neuvoston direktiivillä 92/118/ETY (EYVL 1993, L 62, s. 49), ja erityisesti kyseisen direktiivin 10 artiklan 4 kohtaan, sekä

— eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten 11 päivänä joulukuuta 1989 annettuun neuvoston direktiiviin 89/662/ETY (EYVL L 395, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/118/ETY, ja erityisesti kyseisen direktiivin 9 artiklan 4 kohtaan.

4 Päätöksen 98/653/EY toisessa ja kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

— Portugalissa on todettu 66 naudan spongiforminen enkefalopatia (jäljempänä BSE) -tapausta 1.1.1998—14.10.1998, eli BSE:n esiintyvyys laskettuna viimeisen 12 kuukauden ajalta on ollut 105,6 tapausta miljoonassa yli kahden vuoden ikäisessä naudassa, ja erityisesti on todettu BSE:n esiintyvyyden voimakas lisääntyminen kesäkuun 1998 jälkeen.

— Elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto teki tarkastuskäynnin 28.9.—2.10.1998; tämä tarkastuskäynti vahvisti edellisten tarkastuskäyntien löydökset eli sen, että tilanteen kokonaiskehityksestä huolimatta riskitekijöiden valvontaa koskevien toimenpiteiden täytäntöönpanossa oli tiettyjä jatkuvia puutteita.

5 Päätöksen 98/653/EY 13 artiklassa määrätään erityisesti, että Portugalin tasavallan on pantava täytäntöön ohjelma, jolla osoitetaan eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä, eläintautien ilmoittamista, tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden (TSE) epidemiologista seurantaa ja kaikkia muita BSE:n vastaisia suojatoimenpiteitä koskevan yhteisön lainsäädännön tehokas noudattaminen. Portugalin on tämän säännöksen perusteella lisäksi annettava ohjelma osoittaakseen noudattavansa tehokkaasti tätä päätöstä ja asiaa koskevia kansallisia BSE:n vastaisia suojatoimenpiteitä.

6 Päätöksen 98/653/EY 14 artiklassa määrätään, että Portugalin tasavallan on lähetettävä joka neljäs viikko komissiolle kertomus TSE:n vastaisten suojatoi-

menpiteiden soveltamisesta yhteisön ja kansallisten säännösten mukaisesti ja tämän päätöksen 13 artiklassa tarkoitetun ohjelman tuloksista.

7 Päätöksen 98/653/EY 15 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Komissio tekee Portugalissa yhteisön tarkastuksia paikalla:

a) tarkastaakseen, että tämän päätöksen säännöksiä sovelletaan erityisesti virallisen valvonnan täytäntöönpanossa;

b) tarkastellakseen taudin esiintyvyyden kehitystä ja asiaa koskevien kansallisten toimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa sekä tehdäkseen riskiarvion sen osoittamiseksi, onko asianmukaiset toimenpiteet riskien hallinnasta toteutettu."

8 Päätöksen 98/653/EY 16 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Tätä päätöstä tarkastellaan uudelleen viimeistään 18 kuukauden kuluttua sen tekemisestä kokonaistilanteen ja erityisesti taudin esiintyvyyden kehityksen ja asiaa koskevien toimenpiteiden tehokkaan täytäntöönpanon sekä uuden tieteellisen tiedon perusteella.

2. [— —]

3. Tätä päätöstä muutetaan tarvittaessa, kun asianomaista tiedekomiteaa on kuultu direktiivin 89/662/ETY 17 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen."

9 Päätöstä 98/653/EY on muutettu riidanalaisella päätöksellä, jonka 1 artiklan 2 alakohdassa määrätään seuraavaa:

"Korvataan 4 artiklassa ilmaisu '1 päivään elokuuta 1999 asti' ilmaisulla '1 päivään helmikuuta 2000 asti'."

10 Riidanalaisen päätöksen 4—7 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"4) nautaperäisten tuotteiden Portugalista toimittamista koskevan kiellon soveltamisen oli määrä päättyä 1 päivänä elokuuta 1999 sillä edellytyksellä, että elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston löydösten perusteella tehty taudin kehityksen huomioon ottava riskiarvio osoittaa, että asianmukaiset riskinhallintatoimenpiteet on toteutettu ja asiaa koskevia yhteisön ja kansallisia toimenpiteitä on noudatettu ja ne on pantu tehokkaasti täytäntöön,

5) kansainvälisen eläintautiviraston OIE (Office International des Epizooties) komitean 17—21 päivänä toukokuuta 1999 pidetyssä yleiskokouksessa hyväksyttiin OIE:n kansainvälisen eläinten terveyden säännöstökomission ehdotus valtion tai alueen BSE-tilanteen määrittämisperusteista; näiden perusteiden mukaan valtio tai alue luokitellaan korkean BSE-esiintyvyyden valtioksi tai alueeksi, jos edeltävien 12 kuukauden ajalta laskettu BSE-esiintyvyys on ollut yli sata tapausta miljoonaa eläintä kohden yli 24 kuukauden ikäisessä karjassa kyseisessä valtiossa tai kyseisellä alueella; BSE:n nykyinen esiintyvyys Portugalissa laskettuna viimeisten 12 kuukauden ajalta

yli 24 kuukauden ikäisistä eläimistä on 211 tapausta miljoonassa; sen vuoksi Portugali on luokiteltava korkean BSE-esiintyvyyden maaksi; edellä mainitun säännöstön 3.2.13.9 artiklassa annetaan suosituksia edellytyksiksi korkean BSE-esiintyvyyden maista tai alueilta peräisin olevasta karjasta saadun luuttomaksi leikatun lihan ja lihavalmisteiden tuonnille; Portugali ei pysty takaamaan näiden edellytysten noudattamista,

6) elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto on tehnyt Portugaliin BSE:tä koskevat tarkastuskäynnit 22 päivästä helmikuuta 3 päivään maaliskuuta 1999 ja 19 päivästä 23 päivään huhtikuuta 1999; näiden tarkastuskäyntien avulla oli mahdollista arvioida BSE:ltä suojautumista koskevien toimenpiteiden soveltamista ja tehokkuutta; niiden yhteydessä myös todettiin, että vaikka suuria ponnistuksia on tehty ja riskinhallintatoimenpiteiden täytäntöönpanossa on edistytty huomattavasti lyhyen ajan kuluessa, kaikkia toimenpiteitä ei ollut pantu asianmukaisesti täytäntöön,

7) näissä olosuhteissa on aiheellista säilyttää nautaperäisten tuotteiden toimittamiskielto".

11 Riidanalaisen päätöksen 11 perustelukappaleessa täsmennetään, että tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet ovat pysyvän eläinlääkintäkomitean lausunnon mukaiset.

Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa

12 Portugalin tasavallan kanne on annettu oikeassa järjestyksessä tiedoksi komissiolle. Koska komissio ei ole esittänyt vastinetta säädetyssä määräajassa, Portu-

galin tasavalta on vaatinut yhteisöjen tuomioistuimelta yksipuolista tuomiota sen työjärjestyksen 94 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

13 Tältä osin on todettava, että oikeassa järjestyksessä haastettu komissio ei ole jättänyt työjärjestyksen 40 artiklan 1 kohdan mukaista vastinetta säädetyssä määräajassa. Yhteisöjen tuomioistuimen on siten annettava yksipuolinen tuomio. Koska kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyvät selvästi, yhteisöjen tuomioistuimen on työjärjestyksen 94 artiklan 2 kohdan mukaan tarkastettava, ovatko kantajan vaatimukset ilmeisesti perusteltuja.

Pääasia

14 Portugalin hallitus vetoaa neljään kumoamisperusteeseen, jotka koskevat perustelujen puutteellisuutta, kansainvälisen eläintautiviraston (jäljempänä OIE) eläintautisäännöstön rikkomista, menettelysääntöjen rikkomista, hyvän hallintotavan vastaisuutta ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista.

Ensimmäinen kanneperuste

15 Portugalin hallitus vetoaa ensimmäisen kanneperusteen osalta siihen, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen osalta puutteelliset.

16 Portugalin hallitus muistuttaa, että sekä päätös 98/653/EY että riidanalainen päätös perustuvat direktiiveihin 89/662/ETY ja 90/425/ETY, että niissä säädetään kiireellisistä toimenpiteistä, joilla poiketaan tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta, ja että niitä on näin ollen sovellettava suppeasti.

17 Portugalin hallitus täsmentää, että BSE-esiintyvyys Portugalissa oli vuonna 1998 105,6 tapausta miljoonassa yli kahden vuoden ikäisessä naudassa ja että Portugali oli näin ollen luokiteltava alhaisen BSE-esiintyvyyden maaksi tai alueeksi OIE:n vuoden 1998 eläintautisäännöstön 3.2.13.1 artiklan määrittämisperusteiden mukaan.

18 Portugalin hallitus väittää, että se on jo toteuttanut erinäisiä toimenpiteitä BSE:n ehkäisemiseksi ja hävittämiseksi. Se ei kiistä joitakin laiminlyöntejä tai viivettä erityistoimenpiteiden toteuttamisen tai täytäntöönpanon osalta. Se katsoo kuitenkin, että suuri määrä uusia toimenpiteitä on toteutettu ja että tämä ilmenee komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston tarkastuskäyntikertomuksista.

19 Portugalin hallitus katsoo, että merkittäviä parannuksia todettiin erityisesti 14.—18.6.1999 tehdyn eläinlääkintäalan tarkastuskäynnin yhteydessä. Sen mielestä tätä tarkastuskäyntiä koskevan kertomuksen luonnoksessa todetut laiminlyönnit koskivat vain joitakin yksityiskohtia, joiden osalta Portugalin viranomaiset antoivat selvityksiä.

20 Portugalin hallitus katsoo, että tätä tarkastuskäyntiä koskevan kertomuksen luonnoksessa olevat päätelmät eivät oikeuta päätöksen 98/653/EY 4 artiklassa määrätyn vientikiellon jatkamista 1.2.2000 asti, kun otetaan huomioon Portugalin viranomaisten huomautukset ja alkuperäinen tilanne, jonka perusteella komissio teki tämän päätöksen.

21 Tarkasteltaessa OIE:n vuoden 1998 eläintautisäännöstöä, johon Portugalin hallitus vetoaa, on syytä todeta, että tämän säännöstön 3.2.13.2 artiklassa ei vielä tällöin ollut määritelmiä alhaisen tai korkean BSE-esiintyvyyden maista tai alueista.

22 Sen sijaan vuoden 1999 eläintautisäännöstössä täsmennetään, että maa tai alue on luokiteltava korkean BSE-esiintyvyyden alueeksi erityisesti silloin, kun tämän säännöstön 3.2.13.1 artiklassa säädetyt määrittämisperusteet täyttyvät ja kun edeltävien 12 kuukauden ajalta laskettu BSE-esiintyvyys on ollut yli 100 tapausta miljoonaa eläintä kohden yli kahden vuoden ikäisessä karjassa.

23 Portugalin hallitus viittaa vuoden 1998 BSE-esiintyvyyteen, joka oli 105,6 tapausta, mutta ei kiistä riidanalaisessa päätöksessä mainittua BSE-esiintyvyyden määrää, joka oli 211 tapausta. Tämän perusteella voidaan todeta, että Portugali oli luokiteltava jo vuonna 1998 korkean BSE-esiintyvyyden maaksi OIE:n vuoden 1999 eläintautisäännöstön määritelmän perusteella ja että riidanalaista päätöstä tehtäessä tilanne oli vakavoitunut, koska BSE-esiintyvyys oli kaksinkertaistunut.

24 Komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston Portugalia koskevien tarkastuskäyntikertomusten osalta on todettava, että riidanalaisessa päätöksessä huomioidaan 22.2.—3.3.1999 ja 19.—23.4.1999 tehtyjä tarkastuskäyntejä koskevat kertomukset.

25 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 36—38 kohdassa, näissä kertomuksissa todetaan vakavia laiminlyöntejä BSE:tä ja tuoretta lihaa koskevan yhteisön lainsäädännön noudattamisen osalta.

26 Viittaus näihin kertomuksiin on asianmukainen ja riittävä perustelu riidanalaisen päätöksen 6 perustelukappaleen toteamukselle, että "vaikka suuria ponnistuksia on tehty ja riskinhallintatoimenpiteiden täytäntöönpanossa on edistytty huomattavasti lyhyen ajan kuluessa, kaikkia toimenpiteitä ei ollut pantu asianmukaisesti täytäntöön".

27 Riidanalaisen päätöksen perustelut, joissa todetaan, että Portugali on edelleen korkean BSE-esiintyvyyden maa ja että BSE:tä koskevat suojatoimenpiteet ovat siellä edelleen riittämättömiä, perustuvat juuri näihin kertomuksiin.

28 Nämä toteamukset vastaavat päätöksen 98/653/EY 16 artiklan 1 kohdassa säädettyä vaatimusta, jonka perusteella vientikieltoa tarkastellaan uudelleen "erityisesti taudin esiintyvyyden kehityksen ja asiaa koskevien toimenpiteiden tehokkaan täytäntöönpanon — — perusteella".

29 Kesäkuussa 1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevan kertomuksen osalta on todettava, että sitä ei voitu ottaa huomioon riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana syistä, joita tarkastellaan kolmannen kanneperusteen yhteydessä.

30 Edellä esitetystä seuraa, että riidanalainen päätös on riittävästi perusteltu tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen osalta. Ensimmäinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Toinen kanneperuste

31 Portugalin hallitus vetoaa toisessa kanneperusteessa siihen, että riidanalainen päätös on OIE:n eläintautisäännöstön vastainen.

32 Portugalin hallituksen mielestä päätös 98/653/EY ja riidanalainen päätös perustuvat OIE:n eläintautisäännöstöön. Se katsoo, että Portugali on luokiteltava tämän säännöstön perusteella alhaisen BSE-esiintyvyyden maaksi. Sen mielestä säännöstössä ei edellytetä tällaisten maiden osalta ehdotonta vientikieltoa vaan ainoastaan yksityiskohtaisia säännöksiä eri tuoteluokille.

33 Portugalin hallitus katsoo, että komissio ei ole noudattanut tätä säännöstöä tehdessään päätöksen 98/653/EY ja riidanalaisen päätöksen, koska se on kieltänyt ehdottomasti lihan ja lihavalmisteiden viennin, vaikka tällaista vientikieltoa ei voitu tämän säännöstön mukaan asettaa.

34 Tältä osin on syytä todeta, että riidanalainen päätös ei perustu OIE:n eläintautisäännöstöön, kuten Portugalin hallitus väittää, vaan erityisesti direktiivin 90/425/ETY 10 artiklan 4 kohtaan ja direktiivin 89/662/ETY 9 artiklan 4 kohtaan. OIE:n säännöstöön viitataan riidanalaisessa päätöksessä, koska kyseessä on asiantuntemuksestaan tunnetun kansainvälisen järjestön laatima viitesäännöstö.

35 Tämän lisäksi on syytä todeta, että syistä, joita julkisasiamies on tarkastellut ratkaisuehdotuksensa 46—49 kohdassa, riidanalaisessa päätöksessä määrätty kielto ei ole ristiriidassa OIE:n eläintautisäännöstön suositusten kanssa. Kuten tämän tuomion 23 kohdassa todetaan, Portugali oli nimittäin luokiteltava päätöksen tekoajankohtana korkean BSE-esiintyvyyden maaksi, josta voitiin tämän

säännöstön mukaan viedä naudanlihaa ainoastaan tiukkojen edellytysten täyttyessä, mikä ei selvästikään ollut tilanne käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

36 Edellä esitetystä seuraa, että toinen kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste

37 Portugalin hallitus väittää kolmannessa kanneperusteessa, että riidanalainen päätös on tehty menettelymääräyksiä rikkoen ja että se on hyvän hallintotavan vastainen.

38 Portugalin hallitus katsoo, että pysyvällä eläinlääkintäkomitealla ei ollut käytettävissään kaikkea asiaan liittyvää tietoa silloin, kun se tarkasteli 16.7.1999 pidetyssä kokouksessaan komission ehdotusta päätöksen 98/653/EY muuttamiseksi. Portugalin hallituksen mielestä tällä komitealla olisi pitänyt olla käytettävissään Portugaliin 14.—18.6.1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskeva kertomus. Portugalin hallituksen mukaan tämän tarkastuskäyntikertomuksen luonnos lähetettiin Portugalin maatalous- ja kalastusasiain sekä maaseudun kehittämisen ministeriöön 14.7.1999 ja se saapui Portugalin pysyvään edustustoon 19.7.1999.

39 Portugalin hallitus toteaa, että useiden jäsenvaltioiden edustajat korostivat pysyvän eläinlääkintäkomitean kokouksessa tämän kertomuksen tärkeyttä ja sitä, että päätöstä ei pitäisi tehdä 22.2.—3.3.1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevan kertomuksen perusteella. Portugalin hallituksen mukaan komissio ehdotti, että se esittelisi kesäkuussa 1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevaa kertomusta suullisesti; Portugalin valtuuskunta kuitenkin vastusti tätä, koska se ei ollut vielä saanut kyseistä kertomusta eikä tuntenut sen sisältöä eikä näin ollen voinut ottaa siihen kantaa.

40 Portugalin hallitus katsoo myös, että pysyvällä eläinlääkintäkomitealla olisi pitänyt olla käytettävissään kertomukset, jotka Portugalin tasavalta lähetti säännöllisesti komissiolle päätöksen 98/653/EY 14 artiklan perusteella.

41 Tältä osin on syytä täsmentää, että komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston tarkastuksista säädetään komission asiantuntijoiden jäsenvaltioissa paikalla tekemiä eläinlääkintäalan tarkastuksia koskevista tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä 4 päivänä helmikuuta 1998 tehdyssä komission päätöksessä 98/139/EY (EYVL L 38, s. 10).

42 Tämän päätöksen 7 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että "komissio vahvistaa 20 arkipäivän kuluessa kirjallisessa kertomuksessa jäsenvaltiolle tehdyn tarkastuksen tulokset" ja että "jäsenvaltio antaa huomautuksensa 25 arkipäivän kuluessa siitä, kun se on saanut kirjallisen kertomuksen komissiolta".

43 Portugalin hallituksen mukaan kesäkuussa 1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskeva kertomus lähetettiin Portugalin toimivaltaiselle viranomaiselle 14.7.1999 ja se saapui Portugalin pysyvään edustustoon 19.7.1999, toisin sanoen päätöksessä 98/139/EY määrätyssä määräajassa.

44 Kesäkuussa 1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskeva kertomus ei voinut olla lopullinen ja täydellinen 16.7.1999, jolloin pysyvä eläinlääkintäkomitea kokoontui, koska Portugalin tasavalta ei ollut vielä antanut huomautuksiaan. Komissio noudatti näin ollen sovellettavaa yhteisön lainsäädäntöä toimittaessaan tätä kokousta varten ainoastaan helmikuusta huhtikuuhun 1999 tehtyä kahta eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevat kertomukset.

45 Komissiota ei voida moittia siitä, että se olisi kutsunut pysyvän eläinlääkintäkomitean koolle liian aikaisin, kun otetaan huomioon kesäkuussa 1999 tehdyn eläinlääkintäalan tarkastuskäynnin ajankohta. On nimittäin syytä muistuttaa, että päätöksen 98/653/EY 4 artiklassa säädettyjen toimenpiteiden määräaika päättyi 1.8.1999 ja että oli tärkeää tehdä tarvittaessa uusi päätös ennen tätä päivämäärää.

46 Komissiota ei voida myöskään moittia siitä, että se ei järjestänyt kesäkuussa 1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä aikaisemmin voidakseen toimittaa pysyvälle eläinlääkintäkomitealle lopullisen ja täydellisen kertomuksen ennen tämän päätöksen tekemistä. Jotta tällainen kertomus olisi ollut käytettävissä ajoissa, tarkastuskäynti olisi pitänyt tehdä toukokuussa 1999. On kuitenkin todettava, että edellinen eläinlääkintäalan tarkastuskäynti, jota koskeva kertomus toimitettiin pysyvälle eläinlääkintäkomitealle, tehtiin 19.—23.4.1999, ja että tässä kertomuksessa todetaan muun muassa eläinten tunnistamisen osalta sellaisia vakavia puutteita, kuten julkisasiamies korostaa ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa, jotka ovat sen luonteisia, että niitä ei varmasti olisi ehditty korjata kuukaudessa.

47 Lisäksi on syytä todeta, että Portugalin hallituksen mukaan komissio ehdotti, että se esittelisi kesäkuussa 1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevaa kertomusta suullisesti pysyvän eläinlääkintäkomitean jäsenille, mutta Portugalin valtuuskunta itse vastusti tätä.

48 Portugalin hallituksen komissiolle päätöksen 98/653/EY 14 artiklan perusteella säännöllisesti lähettämistä kertomuksista on todettava, että kyseiset asiakirjat eivät ole luonteeltaan kontradiktorisia ja että komissiolla ei ole velvollisuutta toimittaa niitä pysyvän eläinlääkintäkomitean jäsenille.

49 Edellä esitetystä seuraa, että kolmas kanneperuste ei ole perusteltu.

Neljäs kanneperuste

50 Portugalin hallitus väittää neljännessä kanneperusteessa, että riidanalaisella päätöksellä loukataan suhteellisuusperiaatetta.

51 Portugalin hallitus katsoo, että vientikielto on suhteeton toimenpide tavoiteltuun päämäärään nähden. Se vertaa Portugalin tilannetta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan tilanteeseen tätä valtiota koskevan vientikieltopäätöksen tekoajankohtana, ja toteaa, että Portugalista viedään vähän lihaa ja lihavalmisteita. Se katsoo, että vähäistä vientiä on helpompi valvoa kuin suurimittaista vientiä, jollaista esimerkiksi Yhdistyneestä kuningaskunnasta peräisin oleva vienti on. Se toteaa lisäksi, että yhteisö ei ole toteuttanut mitään turvatoimenpiteitä Sveitsistä yhteisöön tuotavien toimitusten osalta siitä huolimatta, että tätä valtiota koskevassa kertomuksessa todettiin erinäisiä BSE:hen liittyviä laiminlyöntejä ja riskejä.

52 Portugalin hallitus väittää, että Portugalissa oli jo ennen päätöksen 98/653/EY tekemistä merkittäviä BSE:n ehkäisyä ja hävittämistä koskevia säädöksiä ja että näitä säädöksiä on täydennetty ja parannettu. Portugalin hallitus katsoo, että yksityiskohdat, joita koskeviin toimenpiteisiin oli vielä ryhdyttävä kesäkuussa 1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevan kertomuksen mukaisesti, olivat luonteeltaan sellaisia, että odotettaessa näitä yksityiskohtia koskevien toimenpiteiden toteuttamista vientikiellon jatkaminen ei ollut tarpeellista eikä perusteltua.

53 Portugalin hallitus vetoaa tältä osin siihen, että komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto totesi Portugaliin 22.2.—3.3.1999 ja 14.—18.6.1999 tekemiensä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntien yhteydessä sekä lainsäädäntöä että yhteisön ja kansallisen lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevia parannuksia. Portugalin hallituksen mielestä elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto totesi, että

lievemmät toimenpiteet kuin vientikiellon jatkaminen 1.2.2000 asti voisivat olla riittäviä, edellyttäen että jokin toimenpide oli vielä välttämätön tai tarpeellinen.

54 Tältä osin on todettava, että jo kahden ensimmäisen kanneperusteen arvioinnin perusteella voidaan katsoa, että riidanalainen päätös oli tarkoituksenmukainen tavoiteltuun päämäärään nähden ja että viennin aloittaminen ei näin ollen ollut toistaiseksi mahdollista.

55 Portugalista vietäviä eriä koskevien tarkastusten osalta on lisäksi syytä muistuttaa, että naudanlihan vientieriä ei konkreettisesti tarkastettu Portugalin rajaasemilla, kuten ilmenee sinne 22.2.—3.3.1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevan kertomuksen II.2.1.1 kohdasta. Kesäkuussa 1999 tehtyä eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevan kertomuksen II.2.1.1 kohdan mukaan tällaisiin tarkastuksiin ryhdyttiin vasta sen jälkeen, kun kaksi Portugalin valtionhallinnon osastoa allekirjoittivat keskenään sopimuksen 21.4.1999.

56 Portugalin viranomaisten toteuttamista ja täytäntöönpanemista BSE:tä koskevista toimenpiteistä on todettava, että jo pelkästään komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston laatimat kertomukset riittävät vakuuttamaan lukijan siitä, että näissä kertomuksissa korostetut puutteellisuudet eivät olleet pelkkiä yksityiskohtia, toisin kuin Portugalin hallitus väittää.

57 Siinäkin tapauksessa, että sen arvioimiseksi, onko riidanalainen päätös suhteellisuusperiaatteen mukainen, olisi aiheellista tarkastella BSE:hen liittyviä riskejä toisissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa ja yhteisön näiden osalta toteuttamien toimenpiteiden laajuutta, on todettava, että Portugalin ja Yhdistyneen kuningaskunnan ja Sveitsin tilanteita koskevan vertailun perusteella ei ole mahdollista katsoa, että riidanalaisessa päätöksessä säädetty Portugalin tasavaltaa koskeva toimenpide olisi suhteeton. Naudanlihan viennin sallittiin nimittäin alkaa Yhdistyneestä kuningaskunnasta vasta sen jälkeen, kun tämä jäsenvaltio oli

osoittanut, että se oli ottanut käyttöön toisen OIE:n eläintautisäännöstössä suositelluista vientijärjestelmistä. Portugalin hallituksen suullisessa käsittelyssä esittämästä asiakirjasta kuitenkin ilmenee, että Portugalin tasavallan osalta tällaisen järjestelmän käyttöönottoa koskeva päivämäärä määritettiin vasta joulukuussa 2000. Näin ollen oli käytännössä mahdotonta suunnitella vientitoiminnan aloittamista vuonna 1999.

58 Sveitsin osalta riittää sen toteaminen, että BSE-esiintyvyys oli siellä huomattavasti alhaisempi kuin Portugalissa ja että komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston Sveitsiin 8.—12.2.1999 tekemää eläinlääkintäalan tarkastuskäyntiä koskevassa kertomuksessa ei todettu yhtä vakavia puutteita kuin Portugaliin tehtyjen eläinlääkintäalan tarkastuskäyntien yhteydessä.

59 Neljäs kanneperuste ei näin ollen ole perusteltu.

60 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että kantajan vaatimukset eivät ole perusteltuja ja että kanne on näin ollen hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

61 Koska Portugalin tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Portugalin tasavalta velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

La Pergola Wathelet Edward

Sevón von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 2001.

R. Grass A. La Pergola

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja